

Indeks enakosti spolov za leto 2017 proučuje napredek in izzive pri doseganju enakosti spolov v Evropski uniji od leta 2005 do 2015. Z lestvico od 1 (popolna neenakost) do 100 (popolna enakost) meri razlike med ženskami in moškimi na ključnih področjih okvira politike EU (delo, denar, znanje, čas, moč in zdravje). Indeks meri tudi nasilje nad ženskami in interseksijske neenakosti. To sta satelitski področji, ki sta del okvira indeksa enakosti spolov, vendar nimata vpliva na skupno oceno. Interseksijske neenakosti kažejo, kako se življenje ženske oziroma moškega razlikuje glede na starost, izobrazbo, sestavo družine, državo rojstva in invalidnost. Indeks enakosti spolov zagotavlja rezultate za vsako področje in podpodročje za Evropsko unijo in njenih 28 držav članic.⁽¹⁾

Napredek na področju enakosti spolov v Sloveniji, 2005–2015

V indeksu enakosti spolov za leto 2017 je Slovenija dosegla oceno **68,4 od 100**, kar je približno osem točk več od njene ocene za leto 2005. Ta ocena je za približno dve točki višja od ocene EU-28. Slovenija se v Evropski uniji uvršča na 10. mesto. Nazadovala je za eno mesto.

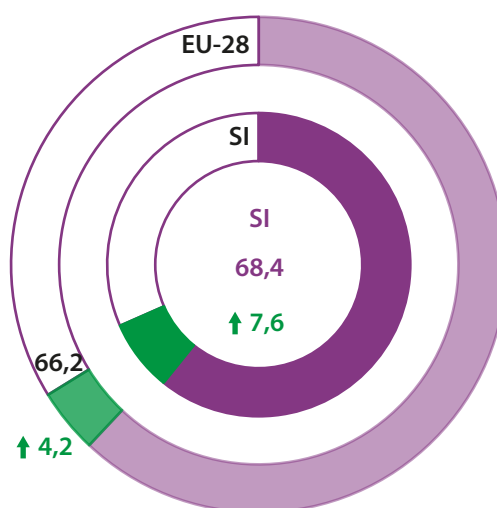
V Sloveniji je ocena enakosti spolov najvišja na področju **zdravja**: v Evropski uniji se uvršča na 13. mesto. Položaj je razmeroma boljši glede dostopa do zdravstvenih in zobozdravstvenih storitev, pri katerem ima tretjo najvišjo oceno v Evropski uniji.

Največji napredek je viden na področju **moči**. Vsi kazalniki na podpodročju politične moči so se znatno izboljšali, skupaj z deležem žensk v upravi centralne banke, enega izmed elementov gospodarske moči. Ocena Slovenije na področju gospodarske moči je druga najvišja v EU-28.

Dvignila se je, čeprav v manjši meri, tudi ocena Slovenije na področju **denarja**. Enakost spolov v zvezi s porazdelitvijo plačil in dohodka se je izboljšala. Slovenija je na podpodročju gospodarskih razmer, ki obravnava tveganje revščine in porazdelitev bogastva po celotnem prebivalstvu, dosegla tretjo najvišjo oceno v EU-28.

Oceni Slovenije na področjih **dela** in **časa** nista napredovali. Na področju dela je to posledica zastoja na vseh podpodročjih. Na področju časa se je položaj nekoliko izboljšal glede razporeditve časa za družinske dejavnosti, vendar pase je poslabšal na področju družbenih dejavnosti. Kljub temu je ocena Slovenije na podpodročju družbenih dejavnosti četrta najvišja v Evropski uniji.

Na področju **znanja** ima Slovenija najnižjo oceno. Čeprav se je podpodročje segregacije nekoliko izboljšalo, še vedno ostaja velik izziv. Slovenija se tu uvršča na 25. mesto v Evropski uniji.

↑↓ Sprememba ocene v letih 2005–2015

⁽¹⁾ Indeks enakosti spolov za leto 2017 temelji na podatkih Eurostata (statistični podatki glede izobraževanja, raziskava o delovni sili Evropske unije, evropska anketa o zdravju in zdravstvenem varstvu, statistika EU o dohodkih in življenjskih pogojih, anketa o strukturi plač), Eurofounda (evropska raziskava o kakovosti življenja, evropska raziskava o delovnih razmerah), zbirki statističnih podatkov po spolu inštituta EIGE (ženske in moški pri odločanju) in raziskavi Agencije za temeljne pravice o nasilju nad ženskami. Referenčno leto je leto 2015 (leto 2014 za podatke o interseksijskih neenakostih). Starost referenčnega prebivalstva za kazalnike je 15+, 16+ ali 18+, odvisno od vira.

Delo

Na področju dela pri enakosti spolov opažamo zastoj, segregacija pa ostaja velik izziv.

Stopnja zaposlenosti (20 do 64 let) dosega 65 % za ženske in 73 % za moške. Skupna stopnja zaposlenosti je 69 %. Slovenija še ni dosegla svojega nacionalnega cilja strategije Evropa 2020 (75 %).

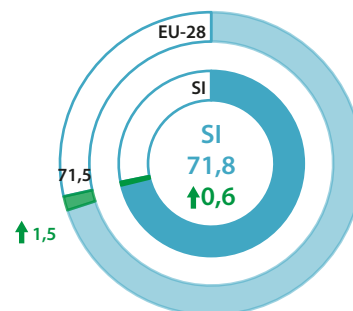
Razlika med spoloma v stopnji zaposlenosti je večja, če upoštevamo število opravljenih ur. Stopnja zaposlenosti, izražena v ekvivalentu polnega delovnega časa, je za ženske približno 44 %, za moške pa 56 %.

Pri ženskah in moških v zvezi in z otroki stopnja zaposlenosti, izražena v ekvivalentu polnega delovnega časa, dosega za ženske 77 % in 88 % za moške. Razlika med spoloma je večja kot pri parih brez otrok (12 odstotnih točk za pare brez otrok in 1 odstotna točka za pare z otroki). S povečevanjem stopnje izobrazbe se povečuje tudi stopnja zaposlenosti, izražena v ekvivalentu polnega delovnega časa, relativna razlika med spoloma pa se zmanjšuje.

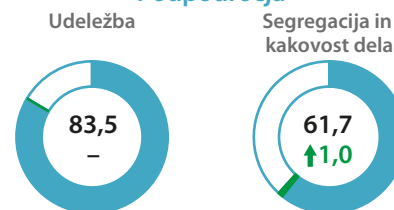
14 % žensk in le 8 % moških dela s krajšim delovnim časom. V povprečju ženske delajo 38 ur na teden, moški pa 40 ur. 1,3 % delovno sposobnih žensk in le zanemarljiv delež delovno sposobnih moških ne nastopa na trgu dela oziroma dela s krajšim delovnim časom zaradi družinskih obveznosti.

Spolno segregacijo na trgu dela občutijo tako ženske kot moški. Skoraj 26 % žensk in le 6 % moških dela v izobraževanju, zdravstvu in socialnem varstvu. Približno štirikrat več moških (35 %) kot žensk (8 %) pa dela v naravoslovnih, tehnoloških, inženirskih in matematičnih poklicih.

Področje dela

Podpodročja

Denar

Položaj na področju denarja se je izboljšal. Izboljšala se je enakost spolov na podpodročju finančnih virov, vendar opažamo zastoj na podpodročju gospodarskih razmer, ki meri stopnjo revščine in porazdelitev dohodka.

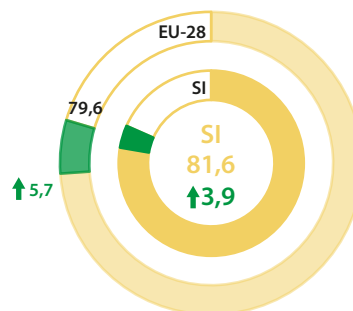
Povprečni mesečni dohodek žensk in moških se je povečal, razlika med spoloma pa je ostala enaka. Ženske na mesec zaslužijo približno 9 % manj kot moški.

Pri dohodku je razlika med spoloma večja pri ženskah in moških v zvezi z otroki ter pri ljudeh s srednjo in visoko stopnjo izobrazbe, v obeh primerih v škodo žensk. Matere samohranilke in starejše ženske zaslužijo več kot očetje samohranilci in starejši moški.

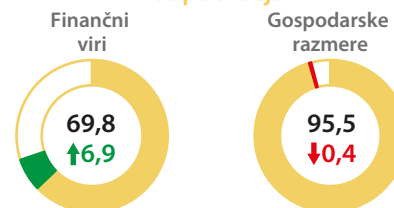
Število žensk in moških, ki jim grozi revščina, se je povečalo. Tveganje je nekoliko večje za ženske kot za moške (pribl. 16 % oziroma 13 %). Revščina grozi 18 odstotkom žensk, rojenim zunaj Evropske unije, in 41 odstotkom očetov samohranilcev.

Neenakosti pri porazdelitvi dohodka so se povečale za ženske in še nekoliko bolj za moške. Razlika v plačah med spoloma je 8-odstotna v škodo žensk. V letu 2012 so imele ženske nižje pokojnine kot moški, razlika med spoloma pa je bila 24-odstotna. Povprečji EU-28 sta nad vrednostmi v Sloveniji: 16 % oziroma 38 %.

Področje denarja

Podpodročja

Znanje

Ocena na področju znanja se je nekoliko dvignila. Enakost spolov se je izboljšala na področju segregacije, vendar opažamo zastoj na področju doseganja in udeležbe.

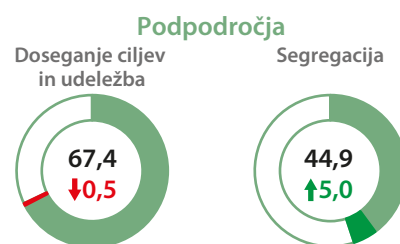
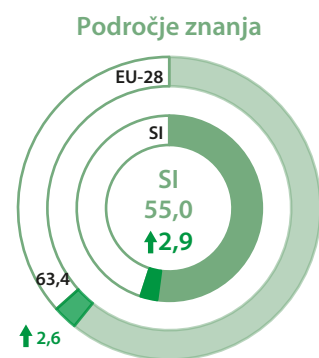
Število diplomantov terciarnega izobraževanja se je znatno povečalo, še zlasti med ženskami. Diplomo terciarnega izobraževanja ima 27 % žensk in 21 % moških. Razlika se je povečala, in sicer v škodo moških. Samo med starejšimi (65+) je več moških kot žensk z zaključenim terciarnim izobraževanjem.

Terciarno izobrazbo je doseglo samo 16 % invalidnih žensk, v primerjavi s 35 % neinvalidnih žensk. Pri moških ta delež dosega 17 % oziroma 25 %.

Slovenija je že dosegla svoj nacionalni cilj strategije Evropa 2020, in sicer da 40 % ljudi, starih med 30 in 34 let, pridobi terciarno izobrazbo. Trenutna stopnja je 43 %.

Udeležba žensk in moških v vseživljenjskem učenju se je zmanjšala.

V Sloveniji ostaja spolna segregacija na področju znanja velik izziv. Na izobraževalnem, zdravstvenem in socialnem področju ter na področju humanistike in umetnosti je skoncentriranih 39 % študentk, študentov pa le 16 %.

Čas

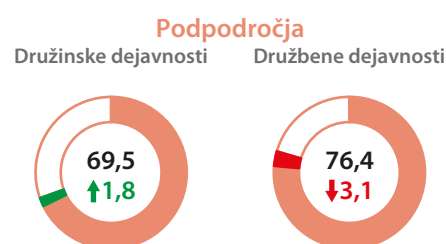
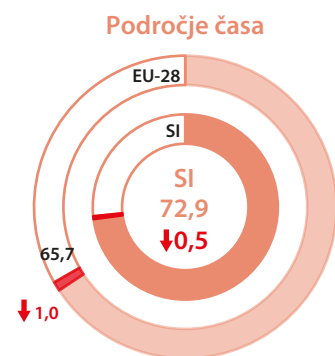
Na področju časa ni napredka. Položaj med spoloma je postal bolj neenak na podpodročju družbenih dejavnosti, medtem ko se je nekoliko izboljšal glede družinskih dejavnosti.

Ženske prevzemajo več odgovornosti v zvezi s skrbjo za svojo družino. 35 % žensk najmanj eno uro na dan namenja skrbi in vzgoji svojih družinskih članov, v primerjavi z 28 % moških. Ta razlika med spoloma se je zmanjšala.

81 % žensk vsak dan vsaj eno uro kuha in opravlja gospodinjska dela, v primerjavi z le 28 % moških. Ta razlika med spoloma se je med letoma 2005 in 2015 zmanjšala, poleg tega pa se zmanjšuje z višanjem stopnje izobrazbe. Pri ženskah in moških v zvezi brez otrok je ta razlika večja, in sicer vsakodnevno kuha in opravlja gospodinjska dela 96 % žensk in 19 % moških.

Neenakost v porazdelitvi časa doma delno sega tudi na polje družbene dejavnosti. Moški nekoliko pogosteje kot ženske sodelujejo pri športnih, kulturnih in prostočasnih dejavnostih zunaj doma (43 % oziroma 41 %) ter pri prostovoljnih in dobrodelnih dejavnostih (22 % oziroma 18 %).

37 % otrok, mlajših od treh let, in 91 % otrok od treh let do šoloobvezne starosti, je vključenih v varstvo otrok. Slovenija je tako izpolnila barcelonska cilja, da je vsaj 33 % otrok, mlajših od treh let, in 90 % otrok od treh let do šoloobvezne starosti v otroškem varstvu.

Moč

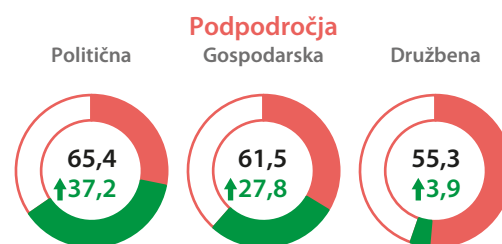
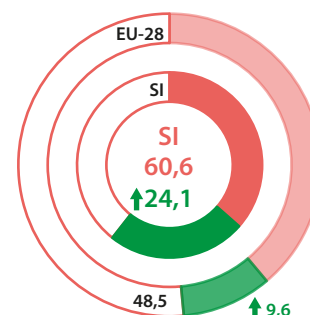
Ocena na področju moči se je znatno povečala, in sicer zaradi izboljšanja enakosti spolov na vseh podpodročjih. Največja je sprememba pri zastopanosti žensk na vodilnih položajih na področju politične in gospodarske moči.

Podpodročje politične moči se je izboljšalo. Delež ministric se je z 9 % v letu 2005 povečal na 41 % v letu 2015. Enakost spolov se je izboljšala tudi v parlamentu, kjer je bila v letu 2015 zastopanost žensk 27-odstotna, leta 2005 pa le 12-odstotna.

Pri podjetjih, ki kotirajo na borzi, se je pokazalo rahlo povečanje deleža žensk v upravnih odborih: z 19 % v letu 2005 na 23 % v letu 2015. Obenem se je zastopanost žensk med člani uprave centralne banke več kot potrojila: s 16 % v letu 2005 na 40 % v letu 2015.

Med člani uprav organizacij za financiranje raziskav je 43 % žensk. Ženske pomenijo približno 35 % članov uprav organizacij javne radiotelevizije. Na področju športa delež žensk med člani najvišjih organov odločanja nacionalnih organizacij za olimpijske športe dosega samo 6 %.

Področje moči

Zdravje

Ocena na področju zdravja se je nekoliko izboljšala.

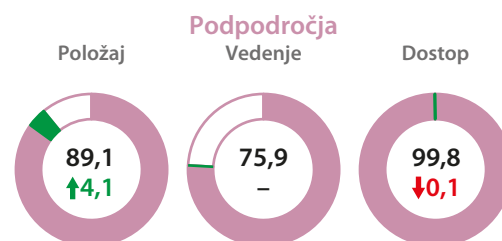
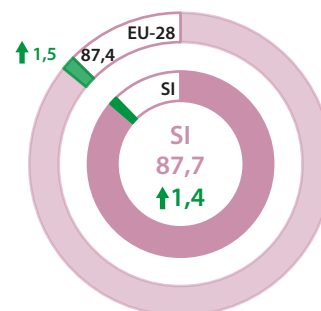
Pričakovana življenjska doba se je povečala tako za ženske kot moške. Ženske v povprečju živijo nekaj več kot šest let dlje kot moški. Kar zadeva leta zdravega življenja, se razlika med spoloma zmanjša na eno leto v škodo žensk.

62 % žensk in 68 % moških ocenjuje svoje zdravje kot dobro oziroma zelo dobro. Stopnja zadovoljstva s svojim zdravjem se dviguje s stopnjo izobrazbe. Razlika med spoloma je večja pri tistih z nizko stopnjo izobrazbe in se zmanjšuje s višanjem stopnje izobrazbe. Visoko izobražene ženske in moški so glede svojega zdravja enakega mnenja. Ženske, rojene v Sloveniji, so s svojim zdravjem bolj zadovoljne (57 %) kot ženske, rojene v tujini (49 %), razlika pri moških pa je zanemarljiva.

Ocena podpodročja dostopa ne kaže nobenih sprememb. Še vedno ostaja zelo visoka; tako rekoč vse ženske in moški imajo dostop do zdravstvenih in zobozdravstvenih storitev. Razlika med spoloma je zanemarljiva.

46 % moških preveč kadi ali pije alkoholne pijače, v primerjavi s približno 28 % žensk. Obenem ima več moških kot žensk zdrave vedenjske vzorce (so telesno dejavni in/ali uživajo sadje in zelenjavo).

Področje zdravja

Nasilje

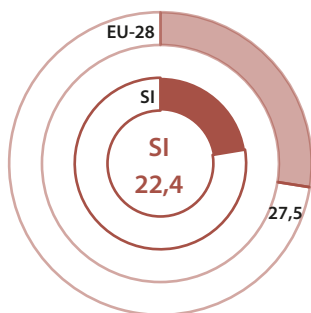
Nasilje nad ženskami je vključeno v indeks enakosti spolov kot satelitsko področje. To pomeni, da ocene na področju nasilja ne vplivajo na končno oceno indeksa enakosti spolov. S statističnega vidika se na področju nasilja ne merijo razlike med ženskami in moškimi tako kot na ključnih področjih, temveč se merijo in analizirajo izkušnje žensk z nasiljem. V nasprotju z drugimi področji splošni cilj tukaj ni zmanjšati razlike v nasilju med ženskami in moškimi, temveč popolno izkoreninjenje nasilja.

Visoka ocena indeksa enakosti spolov pomeni, da je država blizu doseganja enakosti spolov v družbi. Na področju nasilja pa velja, da višja ocena pomeni večjo razširjenost nasilja nad ženskami v državi. Na lestvici od 1 do 100 ocena 1 pomeni položaj, v katerem nasilje ne obstaja, ocena 100 pa položaj, ko je nasilje nad ženskami zelo pogosto, zelo hudo in prikrito. Zato je država, ki je na tem področju najbolj uspešna, tista z najnižjo oceno.

Okvir za merjenje nasilja

Področje nasilja

Ocena Slovenije za področje nasilja je 22,4, kar je pod povprečjem EU, ki dosegla 27,5.

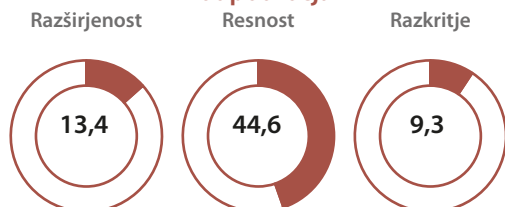
V Sloveniji je 22 % žensk od 15. leta starosti naprej vsaj enkrat doživelo fizično in/ali spolno nasilje.

8 % žensk, ki so doživele fizično in/ali spolno nasilje v preteklih 12 mesecih, o tem ni povedalo nikomur. Ta stopnja je nižja od povprečja EU, ki dosegla 13 %.

Na družbeni ravni nasilje nad ženskami Slovenijo stane približno 0,9 milijarde EUR na leto zaradi izgubljenih gospodarskih rezultatov, uporabe storitev in osebnih stroškov. ⁽²⁾

Področje nasilja je sestavljeno iz treh podpodročij: **razširjenosti**, ki meri, kako pogosto se nasilje nad ženskami pojavlja, **resnosti**, ki meri posledice nasilja na zdravje, in **razkritja**, ki meri poročanje o nasilju.

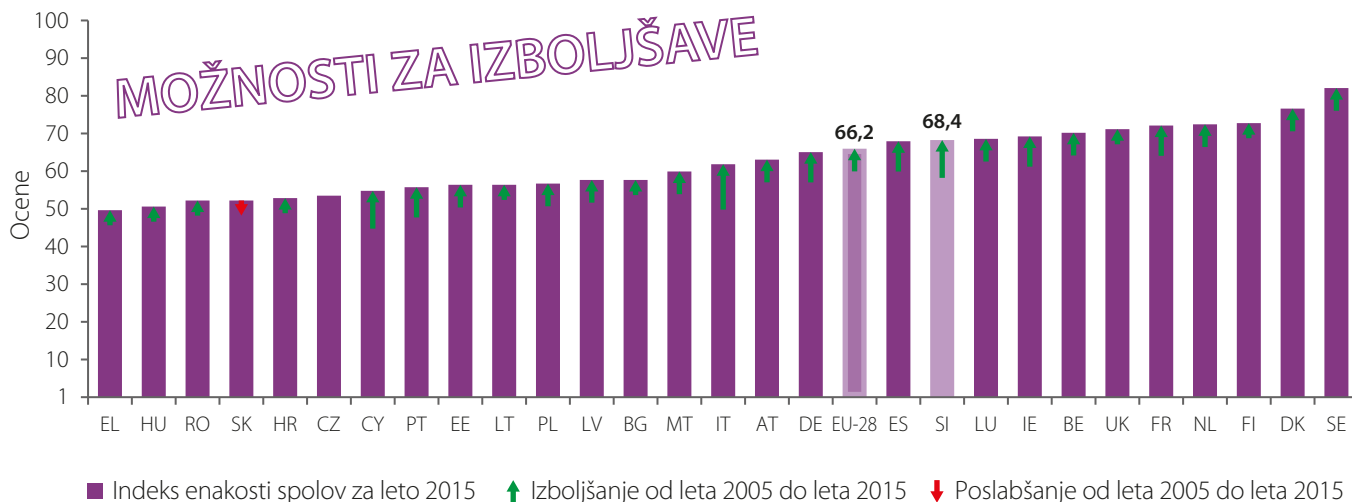
Podpodročja

⁽²⁾ To preverjanje se izvaja na ravni Evropske unije za oceno stroškov treh glavnih razsežnosti: storitve, izgubljeni gospodarski rezultati ter bolečina in trpljenje žrtev. Ocene za Evropsko unijo so bile izpeljane iz študije primera v Združenem kraljestvu na podlagi velikosti prebivalstva. Inštitut EIGE, *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union* (Ocena stroškov nasilja na podlagi spola v Evropski uniji), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2014, str. 142 (<http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Posebne lastnosti in koristi indeksa enakosti spolov za leto 2017

Rezultati kažejo, da je ocena indeksa enakosti spolov za Slovenijo nekoliko nad povprečjem EU-28, vendar še vedno ostaja precej prostora za izboljšave, zlasti na področju znanja. Da bi dosegli popolno enakost spolov, je potreben bolj ciljno usmerjen in celovit pristop k enakosti spolov.

Indeks enakosti spolov:

- spremlja napredek na področju enakosti spolov po vsej EU,
- nosilec odločanja pomaga oceniti, kako daleč so države članice od tega, da zagotovijo enakost spolov,
- kaže rezultate politik EU in nacionalnih politik ter njihov vpliv na ženske in moške,
- omogoča smiselno analizo in primerjavo spolov na različnih področjih politike,
- podpira razvoj in izvajanje politik ter zakonodaje o enakosti spolov,
- ozavešča nosilce odločanja in javnost o napredku in izzivih pri izvajanju politik enakosti spolov,
- poudarja razlike med podatki in poziva k zagotavljanju usklajenih in primerljivih podatkov, razčlenjenih po spolu in dostopnih vsem državam članicam.

Preberite več o indeksu enakosti spolov za leto 2017

- Main report (Glavno poročilo, 2017)
- Main findings (Glavne ugotovitve, 2017)
- A snail's pace towards gender equality: factsheet (Nadvse počasi na poti proti enakosti spolov: informativni bilten, 2017)
- Methodological Report (Metodološko poročilo, 2017)
- Measurement framework of violence against women (Okvir za merjenje nasilja nad ženskami, 2017)
- Intersekcijske neenakosti (v pripravi)

Raziščite indeks enakosti spolov in celotne podatke za Slovenijo na <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

Evropski inštitut za enakost spolov

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) je središče znanja EU o enakosti spolov. Oblikovalce politik in vse pristojne institucije podpira pri njihovih prizadevanjih za uresničitev enakosti med ženskami in moškimi za vse Evropejce, tako da jim zagotavlja posebno strokovno znanje ter primerljive in zanesljive podatke na področju enakosti spolov v Evropi.

© Evropski inštitut za enakost spolov, 2018
Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Evropski inštitut za enakost spolov
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilna
LITVA

Kontaktne podatke

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Paper: MH-02-18-189-SL-C 978-92-9470-527-3 10.2839/918943
PDF: MH-02-18-189-SL-N 978-92-9470-528-0 10.2839/994958